Nro. 15. Rok ósmy.

Wychodzi co poniedziałek jeden numer. Prenumeratę przyjmują ces. król. pocztamty, księgarnie krajowe, jakoteż wkantorzeTygodnika w gmachu teatralnym hrabiego Skarbka na 2. piętrze.

TYGODNIK ROLNICZO-PRZEMYSŁOWY.

Rocznie płaci się we Lwowie, w kantorze redakcyi, 8 złr. 24 kr. m. k., bez przesyłki: na poczcie 10 złr. m. k. Na prowincyi, na poczcie 10 złr. 48 kr., w księgarniach krajowych 9 złr 54 kr. m. k. Prenumerata półroczna nie przyjmuje się.

WE LWOWIE DNIA 14. KWIETNIA 1845 ROKU.

Uwagi nad zagonami wypukłemi i wązkiemi.

W wielu miejscach, osobliwie gdzie są niskie i sapowate grunta, widać pole w wypukłe i wązkie zagony zorane. Zagony takie na gruncie nieprzepuszczalnym mają tę dogodność, że woda, która na wiosnę i w innéj porze roku w wielkiéj nagromadza się czasem ilości, większemi bruzdami łacniéj z pola spływa; ale zagony takie mają także swoje niedogodności, bo jeżeli bruzdy między zagonami bardzo są głębokie, ziarno równo po polu zasiane w bruździe i po bokach onéj albo nędznie wschodzi, albo przed skulczeniem osobliwie w mokrych latach całkiem ginie. Pole tym sposobem zorane niemiły oku przedstawia widok i nienajlepiéj mówi za przemyślnością gospodarzy takiéj okolicy. Oprócz garbu na zagonie, który gęściéj zbożem zarasta, $^2/_3$ części onego są próżne; jakiżto może być zbiór? jak trudne roli obrobienie! jak zbiór utrudzony! Wielu gospodarzy bądź z przesądu bądź z przyzwyczajenia za nic w świecie nie daliby się nawówić do porzucenia wysokooranych zagonów, a przecież rzecz jest dowiedziona, że to najniewdzięczniejszy sposób obrabiania pola: nie potrzeba tu zaglądać ani do gumna ani do szpichlérza, dość jest rzucić okiem na zagony, aby wiedzieć jakie wynagrodzenie za swoją pracę ma rolnik. No! ale cóż robić? powie może nie jeden ze zwolenników takiego sposobu orania. Oto odpowiémy mu: orz takie grunta gładko i ze sześciu dotąd mianych zagonów zrób tylko jeden dawszy po obiedwóch stronach szeroką bruzdę. Tak robiąc osiągniesz celu: bo na równych zagonach woda się nie zatrzyma, zwłaszcza jeżeli te od środka ku bruzdom będą nieco spadziste, wtedy przez bruzdy płaskie i dość szerokie np. 6 do 8 cali woda swobodnie spłynie i zboże rozrośnie się wszędzie jednakowo.

Od gatunku gleby zawisło azali dać szérsze lub węższe zagony np. na gruncie lekkim z przepuszczalną spodnią warstwą kazać robić 8 do 10 łokci wied. a na gruncie ciężkim z nieprzepuszczalną warstwą 5 do 6 łokci szerokie zagony. Zachowując podane tu a z doświadczenia czerpane przepisy, osobliwie przy stósownêm do gatunku gleby nawożeniu i wyrobieniu roli, pięknych można się spodziéwać urodzajów.

Zagony wypukłe i wązkie pochodzą z owych czasów, kiedy jeszcze nic nie wiedziano o rowkach podziemnych, w Anglii *drain* zwanych, którymi zbyteczna woda odchodzi z pola. W naszych czasach nie są one tajemnicą, a przecież wielu gospodarzy woli stracić na zbiorze niżeli łożyć na urządzenie i utrzymanie takich rowków. Przy powiększającéj się ludności i wzmagających się potrzebach życia, nie powinno być rzeczą obojętną azali pole większy lub mniejszy wydaje sprzęt zboża. Jeżeli do tego wiadome są środki, jest to grzeszyć przeciw własnemu dobru nie chcąc ich użyć.

Rowki ukryte dają się ukośnie przez całe pole ku spadkowi onego; głębokość ich powinna być zastosowana do głębszego lub niższego onychże położenia. Jeżeli pokład pod rodzajną warstwą jest twardy, trzeba rowki dać głębsze, a jeżeli jest rzadszego składu, to płytsze, nigdy jednak nie powinny być

płytsze nad jedną stopę licząc od spodu rodzajnéj warstwy, to jest: jeżeli rodzajna warstwa jest 6 cali głęboka, wtedy rowek najpłytszy powinien mieć jedną stopę, 6 cali wiéd. głębokości, szerokości zaś na stopę z coraz większém ku spodowi umniejszeniem. Rowki te wypełniają się drobnemi rószczkami drzew i krzewów leśnych, a w niedostatku tychże, badylami bobowemi, ziemniaczanemi i t. p. Rószczki należy kłaść wzdłuż rowków, których w miarę niższego lub wyższego położenia pola daje się więcéj lub mniéj w równoległym kierunku. Gdy się rowki do połowy założą, zasypują się ziemią tak aby po wierzchu wcale ich na polu znać nie było. Nie trzeba się obawiać, aby w oraniu rowki te były na przeszkodzie: powiedzieliśmy bowiem, że w spodniéj warstwie znajdować się powinny a tak głęboko pług ich nie dosiągnie: bo głębokość skib zastosowana bywa zawsze do głębokości rodzajnéj warstwy ziemi. Tym sposobem używszy stosownego nawozu, nie tylko że się grunta osuszą ale z czasem poprawi się nawet ich skład fizyczny.

Jeżeli pola są nizko położone, natenczas potrzeba pociągnąć rów odpowiednej głębokości, aby woda z rowków podziemnych miała gdzie ściekać, a wtedy im szérsze będą zagony tém obfitszy będzie sprzęt zie miopłodów.

O sztuczném nawodnieniu łąk i pastwisk, tudzież o mieszaniu zielonéj paszy i zielonego nawozu.

(*Dokończenie*).

e). Mietelnicowy rodzaj.

46) *Agrostis alba* albo *Agrostis stolonifera* (mietelnica biała, *Fioringras*) 4 miliony; wyborna na pastwisko zwłaszcza w jesieni.

47) *Agrostis canina* (psia mietelnica, *Hundestraussgras*) 4 miliony; wyborna na pastwisko.

48) *Agrostis vulgaris* (mietelnica pospolita, *gemeines Straussgras*) 4 miliony; daje na gruntach nawet jałowych wczesną i obfitą paszę.

49) *Agrostis giganthea* (mietelnica olbrzymia, *Riesenstraussgrass*) 500; dla niskich łąk wyśmienita.

50) *Agrostis arundinacea* (mietelnica trzcinna, *Rohrstraussgrass*) na zasianie nisko położonych łąk wyborna; na funt idzie 4 miliony ziarnek.

II. *PAPILIONACEA*, MOTYLKOWE ROŚLINY.

a) Koniczyny.

51) *Trifolium sativum* (pospolita czerwona głowiasta koniczyna, *gemeiner rother Kopfklee*) 200.

52) *Trifolium pratense* (koniczyna łąkowa, *Wiesenklee*) z różowem nasieniem i podwójnemi bladoczerwonemi główkami.

53) *Trifolium hybridum* (koniczyna nieprawdziwa, *Bastardklee*) z rzepiastemi korzónkami, kwitnie u spodu czerwono a zwiérzchu biało. 200.

54) *Trifolium alpestre* (koniczyna alpejska, *Bergklee*) 300; z drzewiastym korzeniem, kwitnie purpurowo.

55) *Trifolium ochroleucum* (koniczyna przez pół biała, *halbweisser Klee*) 300, z jasnoniebieskiem nasieniem.

56) *Trifolium rubens* (Koniczyna czerwonawa, *langköpfiger Klee*) 300; z zielonkowatem nasieniem.

57) *Trifolium pannonicum* (koniczyna węgierska, *ungarischer Klee*) 300; rośnie na dobrych łąkach na trzy stopy wysoko.

58) *Trifolium medium* (koniczyna średnia, *Mittelklee*) 400; z różowoczerwonym pachnącym kwiatem.

59) *Trifolium montanum* (koniczyna na pagórkach rosnąca, *Hügelklee*) 500; kwitnie biało jak śnieg.

60) *Trifolium repens* (koniczyna biała, pospolita) 600.

b). Lucernowy rodzaj.

61) *Medicago sativa* (lucerna, *Lucerne*) dla gruntów obfitujących w gips; 150.

62) *Medicago falcata* (koniczyna żółta skalista, *gelber Steinklee*) 250; na chude grunta glinkowate.

63) *Melilotus officinalis* (koniczyna żółta miodowa, *gelber Honigklee*, *Wiesenklee*) jest dwuletnią; 50, także

64) *Melilotus vulgaris* albo *Melilotus leucanthoides* (koniczyna biała miodowa, *weisser Honigklee*) 150.

65) *Galega officinalis*, 100, dobra jest na mieszankę w dobréj ziemi.

66) *Hedysarum Onobrychis* albo *Onobrychis sativa* (sparceta, *Esparsette*) na górach i wysokich płaszczyznach. 25.

c). Wykowy rodzaj.

67) *Vicia pisiformis* (wyka groszkowata, *erbsenartige Wicke*) 25; kwitnie jasnożółto, i dobra jest na wczesne siano i pastwisko.

68) *Vicia sylvestris* (wyka leśna, *Waldwicke*) 30; na 4 stopy wysoka, biała i bladoniebieska.

69) *Vicia sepium* (wyka parkanowa czyli powój, *Zaunwicke*) 10; jasnopurpurowa.

70) *Vicia dumetorum* (wyka szpalerowa, *Heckenwicke*) 10; jasnopurpurowa.

71) *Vicia cassubica* (wyka pomorska, *pommersche Wicke*) 30; nie pnie się, czerwonawoniebieska.

72) *Vicia Cracca* (wyka ptasia, *Vogelwicke*) 50; zmieszana z koniczynami.

73) *Vicia tenuifolia* (wyka drobna, *feine Wicke*) 50.

74) *Vicia Onobrychis* (sparcetowata wyka, *esparsetenartige Wicke*) 25.

75) *Vicia latyroides* (wyka groszkowata, *platterbsenartige Wicke*) 100; na pastwisko owcze.

76) *Vicia monanthos* (soczewica, *polnische Linse*) wyborne siano dojrzałe i niedojrzałe skoszone, 25, nie przyorana.

77) *Vicia Faba* (wyka bób, *Pferdebohne*) 1, w kwietniu na tęgim gruncie.

78) *Vicia sativa* (wyka siewna, *gemeine Wicke*) 10.

79) *Pisum sativum* (groch, *Erbse*) 3.

d) Groszkowate.

80) *Lotus arvensis* (*L. corniculatus*) komonica pospolita, *Schotenklee oder Kleeerbse*) 10; kwitnie żółto i daje dobre pastwisko.

81) *Lotus uliginosus* (*L. Major*) komonica błotna, *Sumpfschotenklee*) 100; gorzka.

82) *Lathyrus pratensis* (groszek łąkowy, *gelbe Wiesenerbse*) 12.

83) *Lathyrus palustris* (groszek błotny, *Sumpfplatterbse*) kwitnie niebiesko, wprawdzie pnie się, ale dobry jest na pastwisko, 20.

84) *Lathyrus tuberosus* (groszek bulwowy, *knollige Platterbse*) 3; ma kwiat czerwony, potrzebuje tłustej ziemi.

85) *Lathyrus latifolius* (groszek szerokoliści) 3; kwiaty ma różowe.

86) *Lathyrus heterophylus* 3; ma kwiat czerwoniawy.

87) *Latyrus sylvestris* (groszek leśny) 3; ma kwiaty różowe.

88) *Lupinus perennis* (wilczyn fioletowy) 3; daje wczesną paszę.

III. NIEKTÓRE INNE ROŚLINY.

89) *Rumex patientia* (szczaw żółty, *Winterspinat*) 300; dobry jest na wczesne pastwisko.

90) *Polygonum Fagopyrum* (rdest gryka, hreczka, *Buchweizen*) 15.

91) *Polygonum dumetorum* (rdest zaroślowy), *Polygonum Convolvalus* (rdest powojowy), *Polygonum oviculare* (rdest ptasi), pnie się i jest wyborną paszą w zielonéj mieszance osobliwie dla owiec.

92) *Spinacia oleracea* (szpinak pospolity, *Gartenspinat*) posiany późno w jesieni daje wczesne pastwisko; 80.

93) *Pastinaca sativa* (pasternak pospolity, *Pastinac*) dwuroczny, 150, należy go także siać w jesieni.

94) *Carum carvi* (kmin pospolity, *Kümmel*) 150, niezbędny na pastwiskach owczych i krowich, jako przysporzający mléka.

95) *Pimpinella Saxifraga* (biedrzeniec pospolity, *Bibernell*) 300, wyborny na mieszankę w średnich gruntach na pastwiskach owczych.

96) *Pimpinella magna* (biedrzeniec jednakoliści, *grosse Bibernell*) 100, toż samo.

97) *Sinapis alba* albo i *Sinapis nigra* (gorczyca biała i gorczyca czarna, *Senf*) 100; potrzebuje lepszéj ziemi i jest wyborną paszą w mieszance na zielono.

98) *Bunias europaeus* i *Bunias orientalis* (rukiewnik europejski i rukiewnik podróżnikowy, *Zackenschote*) 300; jak powyższa.

99) *Poterium sanguisorba* (krewnik krwiściąg, *Becherblume*) 300; nawet na jałowych polach jest on zdatnym na wczesne i żyżne pastwisko owcze.

100) *Achillea milefolium* (krwawnik pospolity, *Schaafgarbe*) 1 milion.

101) *Cichorium Intybus* (cykoria pospolita, *Cichorie*) 300.

102) *Lactuca oleracea* (sałata, *Gartensalat*) 600; wczesne pastwisko.

103) *Sonchus oleraceus* (mleczaj warzywny, *Gänsedistel*) 600; wczesna zielona pasza.

104) *Senecio vulgaris* (starzec pospolity, *Kreuzkraut*) 800; na wczesną zieloną paszę.

105) *Scabiosa succisa* (świerzbnica, *Todtenkopf*) 50; owce namiętnie ją zrzą.

106) *Malva sylvestris* (ślaz leśny, *Hasenpapel*) 100; klejowaty.

107) *Plantago lanceolata* (babka lancetowata, *spitzblättriger Wegtritt*) 300.

108) *Spergula arvensis* (sporek rolowy, *Spörgel*) 500; rośnie wprawdzie na złych piaskach, ale w twardej, dobrej ziemi jest najlepszą zieloną paszą dla krów dojnych, koni i owiec.

109) *Spergula nodosa* (sporek kolankowaty) i *Spergula pentandra* (sporek pięciopręcikowy, *wilder Spörgel*) 1—2½ miliona.

110) *Echinops banaticus* (jeżonog, *Kugeldistel*) 50; młodo zżęty daje bardzo pożywną, bardzo wczesną paszę zieloną.*) Rośnie na lekkich gruntach.

---

*) Rzepak letni ma 150, zimowy 100, żyto, jęczmień, owies 20, soczewica 200 tysiący ziarnek w funcie. Nasionka, których idzie na funt 1000 do 95000 ziarnek powinny być należycie przyorane. Delikatniejsze zaś nasionka, których

A) Przepisy na zakładanie sztucznych łąk.

1) na złym gruncie.

Wierzchnie albo zdziobełkowate trawy: brzanka łąkowa, kostrzewa łąkowa, psia trawa kupkowata, kłosówka owsiana, owsik kosmaty, trawa miodowa wełniasta, z każdéj po 20 łótów. Spodnie trawy: kostrzewa owcza, trawa wiechowa pospolita, kostrzewa leżąca, wiklina pospolita, psia trawa, z każdéj po 16 łótów. (Do tego $1/_2$ funta białéj koniczyny, 1 funt groszku łąkowego a jako ochrończe rośliny, które jeszcze w lecie piérwszy zbiór dać muszą, niektóre w nocie ad III. wyliczone nasiona.) **)

2) na torfowym gruncie.

Wierzchnie trawy: brzanka łąkowa, lisi ogon łąkowy, trawa miodowa, rajgraz francuzki, mietelnica odnogowa, kostrzewa wysoka i ostrzyca trzcinowa z każdéj po funcie. Spodnie trawy: kostrzewa owcza, trawa wiechowa leśna, mietelnica pospolita, z każdéj po $1/_2$ funta, także komonica błotna.

3) Na gruntach rozpadłych z wystającym gipsem.

Owies żółtawy, kłosówka owsiana, rajgraz francuzki, z każdego po 1 funcie. Ostrzyca trzcinowa, brzanka łąkowa, trawa miodowa, kostrzewa wysoka, z każdéj po 20 łótów. Spodnie trawy: trawa wiechowa pospolita, trawa wiechowa łąkowa, draczka mała, trawa wonna prawdziwa, z każdéj po 16 łótów, tudzież komonica błotna.

4) Na cieniste łąki leśne.

Wierzchnie trawy: brzanka łąkowa, rajgraz francuzki i włoski, kostrzewa olbrzymia, grzebienica tęga, owsik kosmaty łąkowy, z każdéj po 20 łótów. Spodnie trawy: trawa wonna prawdziwa, trawa wiechowa łąkowa, grzebienica tęga, z każdéj po 16 łótów.

5) Na dobréj ziemi.

Wierzchnie trawy: brzanka łąkowa, rajgraz włoski, kostrzewa olbrzymia, ryżowata leersia, ostrzyca trzcinowata, trawa miodowa wełniasta, trawa miodowa miękka, z każdéj po $1/_2$ funta. Spodnie trawy: trawa wiechowa pospolita, trawa wiechowa łąkowa, śmiałek pastewny, prosownica, z każdéj po 20 łótów.

6) Na tłustéj ziemi.

Wierzchnie trawy: brzanka łąkowa, lisi ogon łąkowy, trawa miodowa, rajgraz francuzki, rajgraz włoski, kostrzewa wysoka, owies żółtawy, owsik dziki łąkowy, owsik gładki łąkowy, ostrzyca trzcinowa, draczka mała, z każdéj po $1/_2$ funta. Spodnie trawy: kostrzewa owcza, mietelnica odnogowa, trawa wonna prawdziwa, z każdéj po 20 łótów.

7) Na glince.

Wierzchnie trawy: kąkolnica prosta, kostrzewa wysoka, ryżowata leersia, trawa miodowa, brzanka, rajgraz włoski, psia trawa kupkowata, z każdéj po 20 łótów; draczka mała, mietelnica odnogowa, grzebienica tęga, z każdéj $1/_4$ funta. Spodnie trawy: trawa wiechowa pospolita i trawa wiechowa łąkowa, z każdéj po $1/_2$ funta. Roślina ochrończa: kąkolnica.

8) Obfita zielona pasza i mieszanka siana.

Lucerny 4 funty. Cały ciąg koniczyn (od liczby 51—60) razem $2^1/_2$ funta, albo gdzie lucerna i koniczyna nie chcą rosnąć, zamiast tego, cały ciąg wyk, (liczba 67—75) z każdego gatunku po $2^1/_2$ funta. Rdest zaroślowy i rdest ptasi (liczba 91), z każdego po 1 funcie; daléj, amerykańska trawa trzcinowa, kąkolnica prosta, kąkolnica łąkowa, kostrzewa łąkowa, rajgraz francuzki, kostrzewa trzcinna, koniczyna miodowa, psia trawa kupkowata i ostrzyca trzcinna, z każdéj po $1/_2$ funta.

B) Przepis na wieczystą zieloną paszę mieszaną.

1) W średnich gruntach.

Sparcety 10 funtów, czerwonéj koniczyny 4 funty, żytnéj trawy psiéj $2^1/_2$ funta; lucerny i białéj koniczyny miodowéj po $1^1/_2$ funta; kostrzewy łąkowéj i rajgrazu francuzkiego po $1^1/_4$ funta; szwedzkiéj lucerny (żółtéj koniczyny skalistéj) 1 funt. Ostrzycy trzcinnéj i brzanki łąkowéj po $1/_2$ funta.

idzie na ℔ sto tysięcy aż do miliona ziarnek, powinny być tylko lekko przykryte, najlepiéj gdy się zawalcują. Jako ochrończe rośliny dla traw pastwiskowych podług własności gleby zalecają się: jare żyto, jara pszenica, jęczmień, owies, trawa kanaryjska, rzepak letni, hreczka i jednoroczna kąkolnica. Jako ochrończe rośliny na łąkach i mieszankach trawnych mogą być użyte, miotem siane, oprócz wymienionych, kąkol lniany, żółta i biała koniczyna miodowa, polska soczewica, wyki białe i zielone groszki, także trochę sporku, ale trzeba je zielono kosić na siano albo zaraz bydłem spasać.

**) Ten nawias powtarzający się tutaj od liczby 1—7 nie powinien być zaniechany przy wszystkich zakładaniach łąk sztucznych.

Trawy wiechowéj pospolitéj $^1/_4$ funta; trawy miodowéj miękkiéj $^1/_{12}$ funta.

2) Na silniejszych gruntach.

Sparcety 20 funtów, czerwonèj koniczyny, żytnéj trawy psiéj, kąkolnicy prostéj, rajgrazu francuzkiego po $2^1/_2$ funta, lucerny $^3/_4$ funta, żółtéj koniczyny skalistéj $^5/_6$ funta, kostrzewy łąkowéj i psiéj trawy kupkowatéj, po $^5/_6$ funta, trawy miodowéj miękkiéj $^5/_{12}$ funta, kłosówki owsianéj i owsa żółtawego po $^1/_8$ funta.

3) Na żyżnych gruntach.

Brzanki łąkowéj 2 funty, koniczyny czerwonéj, lucerny, żółtéj lucerny, sparcety, koniczyny miodowèj po $1^1/_2$ funta, krwiściągu, biedrzeńca pospolitego i biedrzeńca jednolisciowego po $^1/_3$ funta. Sortyment wyk po $^1/_2$ funta.

Albo: cały sortyment wyk, razem 12 funtów. Cały sortyment groszków, razem 18 funtów. Do tego amerykańskiéj trawy trzcinowéj $^1/_2$ funta. Rajgrazu włoskiego, rajgrazu francuzkiego, kąkolnicy olbrzymiéj, kostrzewy trzcinnéj i kostrzewy łąkowéj z każdego rodzaju po 1 funcie.

Albo: lucerny, rajgrazu francuzkiego, kostrzewy wysokiéj łąkowéj i z każdéj po $2^1/_2$ funta. Sparcety 10 funtów, czerwonéj koniczyny 5 funtów, psiéj trawy kupkowatéj i lisiego ogona łąkowego po $1^3/_4$ funta, brzanki łąkowéj i ostrzycy trzcinnéj, z każdéj po 1 funcie; trawy wiechowéj pospolitéj i trawy wiechowéj wyniosłéj, po $^1/_2$ funta. Trawy miodowéj wełnistéj, trawy miodowéj pospolitéj i mietelnicy odnogowéj po $^1/_4$ funta. Mietelnicy trzcinnéj i ryżowatéj leersii, po $^1/_6$ funta.

Rozumie się samo przez się, że pożyteczne rośliny ochrończe, jako to rzepak letni, jare żyto, jara pszenica, jęczmień, owies, tatarka, a nawet siemie lniane mogą być z temi mieszankami posiane, jednakże tylko szerokim miotem. Kto chce w pierwszym zaraz roku kosić, temu zalecamy kąkol i trawę kanaryjską a nadewszystko rajgraz włoski jako ochrończe rośliny.

Jednoroczna mieszanka w razie koniecznéj potrzeby.

Groszków 50 funtów, wyk 30 funtów, hreczki $16^3/_4$ funta, żyta jarego, jęczmienia i owsa, po 8 funtów, albo zamiast tych trzech roślin zbożowych wziąść po 20 łótów kąkolu, kąkolnicy żytniéj, miękkiéj i letniéj. Sporku 16 łótów.

C) Przepis na mieszankę dla trwałego pastwiska.

I. DLA OWIEC.

a) Pastwisko owcze na suchych wzgórzach.

Biedrzeniec pospolity, biała koniczyna, krewnik krwiściąg i kmin pospolity, rajgraz angielski, brzanka łąkowa, z każdego po 20 łótów. Krwawnik pospolity, kłosówka owsiana, owies żółtawy, draczka mała, mętlica pstra, mietelnica murawna, po $^1/_2$ funta. Kostrzewa owcza, kostrzewa czerwona, kostrzewa twarda, z każdéj po $^1/_4$ funta.

b) Pastwisko owcze na suchym żwirowatym gruncie.

Koniczyna biała, krewnik krwiściąg, żółta koniczyna skalista, z każdego po $1^1/_2$ funta. Kostrzewa owcza, brzanka piaskowa, brzanka łąkowa, draczka mała, z każdéj po 20 łótów. Biedrzeniec pospolity, krwawnik pospolity, babka lancetowata, rajgraz angielski, z każdego po 16 łótów. Owies żółtawy, kłosówka owsiana, trawa wiechowa wązka, mętlica pstra i mietelnica murawna, z każdéj po 12 łótów.

c) Na średnim gruncie.

Koniczyna biała, koniczyna czerwona, kmin pospolity, koniczyna żółta skalista, z każdéj po 1 funcie. Lucerna, sparceta, kostrzewa owcza, z każdéj po $^1/_2$ funta. Babka lancetowata, biedrzeniec pospolity, krewnik krwiściąg, brzanka łąkowa, draczka mała, trawa wiechowa łąkowa, trawa wiechowa pospolita, mętlica pstra, grzebienica tęga, psia trawa kupkowata, trawa wonna prawdziwa i mietelnica murawna, z każdej po 12 łótów.

d) Bardzo wczesne pastwisko owcze w średnim gruncie.

Wilczyn fioletowy 10 funtów. Cały sortyment wyk, razem 5 funtów. Rdest zaroślowy, rdest powojowy, rdest ptasi (liczba 91) 2 funty. Koniczyna nieprawdziwa, koniczyna skalista, koniczyna wzgórzysta, koniczyna długogłowa i koniczyna biała, szpinak zimowy, świerzbnica (liczba 105) z każdego gatunku po $^1/_2$ funta. Kostrzewa owcza, grzebienica tęga, rajgraz francuzki, z każdego gatunku po 10 łótów. Lisi ogon łąkowy, brzanka łąkowa, mietelnica, lucerna, babka lancetowata, z każdéj po 8 łótów. Trawa wonna prawdziwa, draczka mała, psia trawa kupkowata i trawa wiechowa łąkowa, trawa wiechowa pospolita, trawa wiechowa wysoka, trawa wiechowa wązka, z każdego gatunku po 4 łóty.

(kmin pospolity, krwawnik pospolity i biedrzeniec pospolity).

e) Trwałe pastwisko owcze na średnich gruntach, nawet w czasie posuchy i na jesień.

Rukiewnik europejski i rukiewnik podróżnikowy, (l. 98). Wilczyn fioletowy, (l. 88) z każdego po 4 funty. Sparcety 2 funty, koniczyna biała, hreczka polna, lucerna, koniczyna górzysta, z każdéj po 1 funcie. Żółta koniczyna skalista, świerzbnica, kąkolnica olbrzymia, z każdéj po ½ funta. Rajgrazu włoskiego 12 łótów. Mietelnica odnogowa, kostrzewa wysoka, trawa wiechowa, krwawnik pospolity, ślaz leśny, cykoryja, z każdéj po ¼ funta. Krewnik krwiściąg, biedrzeniec pospolity i biedrzeniec jednolisciowy, szpinak ogrodowy, z każdego po pół funta. Trawa miodowa miękka, trawa wonna prawdziwa, mietelnica obłączna, mietlica pstra, kostrzewa owcza, kostrzewa twarda, z każdego gatunku 4 łóty.

f) Jednoroczne pastwisko owcze na każdym gruncie.

Sporku rolnego 3 funty, sporku pięciopręcikowego 1 funt, hreczki 20 funtów, kąkolu 2 funty, kąkolnicy razem 3 funty szpinaku i gorczycy po ¼ funta, mleczaju i starca pospolitego po 4 łóty.

II. DLA BYDŁA ROGATEGO.

a) Pastwisko krowie na średnich gruntach.

Sparceta, koniczyna czerwona, po 2½ funta. Koniczyna biała i koniczyna żółta skalista, po 1 funcie. Krewnik krwiściąk, krwawnik pospolity, kmin pospolity, z każdego po ¾ funta. Rajgrazu włoskiego, brzanki łąkowéj, psiéj trawy kupkowatéj, grzebienicy tęgiéj, trawy wonnéj prawdziwéj, kostrzewy owczéj, draczki małéj, po 12 łótów z każdéj. Babka lancetowata, biedrzeniec pospolity, trawa wiechowa pospolita, i trawa wiechowa łąkowa, z każdéj po 8 łótów. Mietelnica trzcinna, mietelnica olbrzymia i mietelnica prosta, z każdego gatunku po 4 łóty.

Albo. Cały sortyment koniczyny (l. 51—60), razem 5 funtów, zmieszany z rajgrazem włoskim i brzanką łąkową, po 1 funcie. Psia trawa kupkowata, lisi ogon łąkowy, rajgraz francuzki, po ½ funta, trawa wiechowa pospolita, trawa wiechowa leśna i trawa wiechowa łąkowa, po ¼ funta.

Albo. Cały sortyment trwałych wyk, razem 14 funtów. Cały sortyment koniczyny, razem 2½ funta i wyżéj wyliczone nasiona traw, w ilości podanéj w przedostatnim przepisie.

b) Pastwisko krowie na nizinach.

Żółta koniczyna skalista, 5 funtów, rajgraz francuzki, kostrzewa łąkowa i kąkolnica wysoka, po 1¼ funta. Mietelnica trzcinna i krwawnik pospolity, kostrzewa owcza i krewnik krwiściąg, z każdéj po 20 łótów. Kminu pospolitego, biedrzeńca jednolisciowego, biedrzeńca pospolitego, draczki małéj, trawy wiechowéj łąkowéj, trawy wiechowéj pospolitéj, po 8 łótów. Grzebienicy tęgiéj, brzanki łąkowéj, babki lancetowatéj, psiéj trawy kupkowatéj, lisiego ogona łąkowego, po 6 łótów.

D) Przepis na zielony pognój.

Doświadczenie nauczyło, że wszystkie rośliny koszebne i pastewne dopiéro wtenczas bujnie rosną, gdy zielony pognój, jeżeli nie bezpośrednio to przynajmniéj przed kilką laty, one poprzedził. Tego sposobu gnojenia nie można jednakże używać na jałowem polu, ale na silném i żyżném, jeżeli chcemy miéć z niego prawdziwie wielki pożytek: ponieważ pognój, który się przez to silnemu gruntowi przytrzyma, może posłużyć na jałowy, a to jest główną korzyścią wynikającą z zielonego pognoju. Na ten pognój przydatne są wszystkie szybko rosnące rośliny, mianowicie owe, które zawierają w sobie wiele gaśnika, głęboko swe korzenia zapuszczają i obficie części mineralnych z głębi ziemi wydobywają, tudzież wszystkie rośliny błotne i wodne bez różnicy, chociażby wydobyte z wody posiekane po roli się posypały i przyorały. Taki pognój im jest silniejszy tém więcéj pożytku przyniesie.

Dzielę rośliny na zielony pognój następnie:

1) Na jednoroczne, które potrzeba siać na ugorze i w jesieni pod oziminę przeorać.

2) Na wieczne rośliny, które pod jarzynę trzeba siać, a w późnéj jesieni pod następujące jarzyny przeorać; oraz powtarzam że tylko na dobrym, a przynajmniéj nie zupełnie jałowym średnim gruncie można tego doświadczać.

E) Przepis na jednoroczne rośliny.

Lebioda (*Atriplex hortense*, *Melde*) 300000 ziarnek na funt.

Mącznik zielony (*Chenopodium viride*, *Gänsefuss*) 1½ miliona.

Sporek rolowy (*Spergula arvensis*, *Ackerspörgel*) 500000.

Sporek kolankowaty, sporek pięciopręcikowy (*Spergula nodosa*, *Spergula pentandra*, *Wilder Spörgel*) 2½ miliona.

Fierletka kąkol (*Lychnis* albo *Agrostemma Githago, Kornrade*) 100000.
Kapusta rzepak (*Brassica annua, Sommerraps* albo *Rübsen*) 150000.
Gorczyca biała, albo czarna (*Sinapis alba* albo *Sinapis nigra, Senf*) 100000.
Tasznik (*Capsela bursa pastoris, Täschelkraut*) 3 miliony.
Starzec pospolity (*Sonecio vulgaris, Kreuzkraut*) 800000.
Sałata ogrodowa (*Lactuca oleracea, Gartensalat*) 600.
Mleczaj warzywny (*Sonchus oleraceus, Gänsedistel*) 600.
Wilczyn biały (*Lupinus albus, Wolfsbohne*) 600.
Z każdéj rośliny wziąść 20 łutów, zmieszawszy na gładko zawleczonéj roli zasiać i zawalcować.

F) Przepis na wieczyste rośliny na zielony pognój.

Rumex obtusifolius, Szczaw tępoliści, *gemeiner Laddit*, 300000 ziarnek na funt.
Rumex patientia, Szczaw żółty, *Winterspinat*, 300000.
Rumex acetosa, Szczaw pospolity, *Saueramofer*, 400000.
Aquilegia vulgaris, Orlik pospolity, *Akelei*, 250000.
Brassica oleifera, Rzepak zimowy, *Winterraps*, 100000.
Melilotus vulgaris, Melilot zwyczajny, *Riesenklee*, 200000.
Artemisia vulgaris, Bylica pospolita, *Beifuss*, 5 milionów.
Artemisia Absinthium, Bylica piołun, *Wermuth*, 5 milionów.
Tanacetum vulgare, Wrotycz pospolity, *Rainfarrn*, 1 milion.
Hypericum perforatum, Dziurawiec pospolity, *Hartheu*, 800000.
Echinops banaticus, Jeżonog, *Kugeldistel*, 500000.
Z każdego gatunku 24 łóty zmieszać, na zawleczonym wysiewie posiać i zawalcować. *Echinops banaticus* potrzebuje głębokiego przykrycia, przeto należy go mieszać zaraz ze zbożém, które chcemy siać.

Wszystkie rośliny na zielony pognój, skoro wyrosną w przecięciu na 3—4 cali, trzeba natychmiast przeorać, chociażby najwyborniejsze pastwisko dawały. Ponieważ nie pozwala się im strzelać w nasienie, nie mogą też zachwaścić pola. Niezeszłe ziarnka nasienne albo się zroszczą i gdyby pomimo swéj delikatności przez głęboką skibę miejscami na wierzch wyszły, tedy można je bydłem spaść albo skosić i tym sposobem z roli wykorzenić.

Lekarstwo na stowrzód czyli motylice u owiec.

Oekonomische Neuigkeiten, wychodzące w Pradze, podają następujące lekarstwo, doświadczeniem potwierdzone. Nadsędzia komitatu pan de Szallay daje swoim owcom od cztérech lat sól do lizania, do któréj każe przymieszywać paździerzy konopnych. Atoli zdarza się często, że owce niechętnie się do nich biorą; w takim razie należy je solą nacierać lub ropą polewać, a najlepiéj będzie gdy się każe paździerze z gliną i solą ugnieść i w lecie na słońcu wysuszyć, a w zimie rozstawić bryły w pewnéj odległości po owczarni tak, aby owce swobodnie głodzić i lizać one mogły. Prosty ten sposób już kilka razy ocalił mu owczarnię; pierwiéj nie tylko u niego ale i u włościan wiele owiec wyginęło na tę zarazę, od czasu zaś podania tego lekarstwa do wiadomości publicznéj, ani jedna owca nie odeszła w całéj okolicy.

Lekarstwo na zgagę u nierogacizny.

Świnie cierpią często na zgagę, oswobodzi się ich, zadawszy im roztworu z półkwarty mléka, w którem 2 łóty potażu było rozpuszczonego.

Prezerwatywa od zarazy bydła.

Gazeta wiedeńska z 24. grudnia z. r. podaje co następuje.

Obywatel z poznańskiego doświadczył, że w królestwie polskiem z najlepszém skutkiem zadają bydłu przeciw księgosuszowi lekarstwo złożone z jednego funta wody miedzianej, (nie wiedzieć czy sinéj, czy zielonéj? R.) pół funta saletry, ½ funta siarki (*Stossschwefel*), ¼ funta krédy i 4 łótów kamfory, to wszystko tłucze się na miałko i zamieszawszy, rozpuszcza się 8 kwartami wody i daje się dziennie każdemu bydlęciu w tym roztworze zamoczony kawałek chleba. Gdyby choroba na bydlęciu którém już się pokazała, wtedy trzeba mu kubek od filiżanki tego roztworu wlać w gardło. Podana proporcya zastosowana na 30 sztuk bydła.

Aby zaś skutek tego leku był pewniejszy, potrzeba zachować jak najściśléj przepisy weterenaryjne i policyjne, dotyczące się przerwania wszelkiéj komunikacyi między chorem a zdrowem bydłem.

Jeszcze jedno doświadczone lekarstwo na mokrz krwawy u bydła.

Wziąść 1 łót rozwiedzionego kwasu siarkowego, 3 łóty saletry, 8 łótów soli glauberskiéj i 3 kwaterki odwaru z nasienia lnianego, zmieszać to wszystko dobrze i przez dzień dać po połowie tego lekarstwa choréj krowie lub wołowi. Jeżeli bydle w dobrem jest mięsie, upuszczenie ½ kwarty krwi bardzo będzie pomocnem. Gdy choroba jest zadawniona, i bydle ciérpi na zatkanie trzewiów, należy mu dawać lewatywy.

Wiadomości handlowe od 7. do 14. kwietnia r. b.

Targ na woły we Lwowie. Na przeszłym targu było 306 wołów najwięcéj dobrze opasionych; za sztukę płacono od 29 do 48 złr. m. k. Niesprzedanych zostało 44 sztuk.

Ceny produktów we Lwowie. Za korzec pszenicy dają od 11 do 12 złr., za żyto 8 do 9 złr., za jęczmień 9 złr., za hreczkę 7 do 8 złr., za owies 6 złr., 15 kr., groch 9 do 11 złr., bób i fasola 11 do 12 złr., jagły 16 złr. 48 kr., drobne krupki hreczanne 18 do 19 złr. w. w. Faska masła 6garncowa 16 do 17 złr. dziéża 12garncowa séra 5 złr. 15 kr. Centnar szmalcu wieprzowego 16 złr., łoju topionego 19 do 20 złr, czysto czesanego przędziwa konopnego 11 do 12 złr., za pośledniejsze 9 do 10 złr., len od 10 do 11 złr., kmin 13 złr., anyż okrągły 10 złr., olej rzepakowy rafinowany 18 złr., inne oleje krajowe 12 do 13 złr., miód przaśny 20 złr., wosk 95 do 100 złr., potaż od 7 do 9 złr., półsetek płótna zgrzebnego 6 do 7 złr., ciensze 8 do 9 złr., garniec okowity 30° 44 kr. m. k.; (wznosi się do góry równie jak i zboże).

Raptownego podskoczenia ceny wódki nie można sobie inaczéj tłomaczyć, jak że jéj produkcyja wypadła tego roku daleko mniejsza, niż na konsumcyję potrzeba. Cena podskoczyła, gdy gorzelnie zaczęto zamykać; wiadomy kupcom stan zapasów wódki, a że te nie uznano za dostateczne, więc ci nabywać ich i po wyższéj cenie nakłonili się. Zależy więc od tego, jak dalece udzielone im wiadomości się sprawdzą; jeżeli ilość zapasów zamało była podana, wódka znacznie jeszcze w cenie podskoczy; jeżeli zaś gorzelnie mają zapas większy ziemniaków, któremi nie tylko potrzeby miejscowe, jako to na sadzenie, żywienie uboższéj ludności we wsi, mogą opędzić i dłużéj w ruchu ich utrzymać, to cena zniży się o kilka krajcarów; wszelkie podobieństwo jest jednakże za pierwszym wnioskiem.

Co do zboża, to pszenica i żyto zbliżają się do cen najwyższych; jare zboże będzie w proporcyi droższe: bo go na nasienie i konsumcyję osobliwie okolic w których wylewy wód tyle zrządziły spustoszeń skupywać potrzeba.

Z okolic Sanoka, 6 kwietnia. Targ zaczyna się w Wiedniu i Ołumuńcu poprawiać: kupcy nasi odebrali wczora wiadomość, że za woły dobrze płacą. Rymanowscy kupcy na ostatnim targu na 100 wołach zarobili 800 złr. m. k. Zachęceni tą dobrą wiadomością, rozbiegli się na wszystkie strony za kupnem; niechże o tém wiedzą producenci i mają się na baczności. Wódki u nas już nikt niżéj 40 kr. za garniec 30° nie przedaje. Pszenica po 13 złr., żyto po 11 złr., jęczmień 10 złr., owies po 5 złr. w. w., ale się ceny jeszcze wyżéj wzbiją.

Z Ostrawy, 3 kwietnia. Szląsk górny ucierpiał wiele przez wody, nieurodzaj zboża, jarzyn i paszy, a to co się zebrało jest nikłe, porośnięte, pasza zamulona; to wywołało różne choroby na owce, bydło, a nawet i nierogaciznę, wszystkiego wyginęło wiele. Dotąd zasilała nasze targi Galicyja nierogacizną, ale teraz, jak wysłani komisanci donoszą, wiele i tam jéj wyginąć miało i znacznie podrożała. U nas płacono za chudca 10 do 20 złr. m. k., a gdy ztamtąd ich przypędzano, przypadała sztuka na 8 najwięcéj 14 złr. m. k.

Z Odesy, 4 kwietnia. Okręty przybywają ze wszech stron; poprawiły się téż cokolwiek ceny: za najlepszą miękką (*tendre*) pszenicę płacą za czetwert 5 rubli srebrnych, ale jéj po składach nie wiele, najwięcéj galicyjskiéj. Właściciele nie spieszą się ze sprzedażą i to nie powinno dziwić, jeżeli obliczymy koszta przewozu, drogo opłacony najem składów i t. p. Zima w Anglii była nadzwyczajnie ostra i długo trwała, jesień zaś słotna nie dozwalała należytych robić ozimych zasiewów; obawa była z tego powodu wielka o zasiewy; jeżeli te ucierpiały, wtedyby pszenica znacznie poszła w górę.

W Zdowie, w obwodzie Sanockim, odbędzie się 19. maja r. b. przedaż bydła z wolnéj ręki i przez publiczną licytacyję.

W Zdowie, majętności W. Teofila Ostaszewskiego, położonéj o milę od Rymanowa, o 2 mil od Krosna, Sanoka. Domaradza sprzedawać się będzie na dniu *19. maja r b.* o godzinie 10 zrana bydło rogate, to jest krowy, bujaki, jałówki i byczki rasy czystéj szwajcarskiéj, częścią przez licytacyję, częścią z wolnéj ręki.

Redaktor T. W. Kochański. — Drukiem Piotra Pillera.